

Sygn. akt III AUa 1549/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Danuta Owsiana (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Ciuraszkiewicz SSA Danuta Rychlik-Dobrowolska
Protokolant:	Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o odsetki

na skutek apelacji J. M.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 2 września 2011 r. sygn. akt VIII U 1518/10

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 września 2011 r. sygn. akt VIII U 1518/10 Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił odwołanie J. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 15 września 2009 r., którą organ rentowy odmówił wnioskodawczyni prawa do ustalenia i wypłaty odsetek.

Rozstrzygnięcie Sąd wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny sprawy:

Decyzją z dnia 30 grudnia 2008 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. - odmówił J. M. ustalenia wysokości emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że prawo do świadczenia przedemerytalnego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, nabywa kobieta, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy osiągnęła okres uprawniający do emerytury wynoszący 35 lat. Zdaniem organu rentowego wnioskodawczyni warunku tego nie spełnia, ponieważ wykazała okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie

jedynie 31 lat, 9 miesięcy i 28 dni. Organ rentowy wskazał również, że do ustalenia uprawnień do emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego nie uwzględniono okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 06 kwietnia 1965 roku do dnia 8 października 1969 roku.

Decyzję organu rentowego wnioskodawczynie zaskarżyła odwołaniem. Po rozpoznaniu odwołania wnioskodawczynie Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu, wyrokiem z dnia 01 grudnia 2009 roku, sygn. akt VIII U 308/09, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że nakazał ZUS/O we W. ustalić wysokość emerytury wnioskodawczynie J. M. w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego.

Wobec upływu terminu do wniesienia środka zaskarżenia - wyrok ten uprawomocnił się z dniem 22 grudnia 2009 roku. W dniu 14 grudnia 2009 roku odpis powyższego wyroku wpłynął do organu rentowego. W dniu 4 stycznia 2010 roku organ rentowy wydał decyzję wykonującą powyższy prawomocny wyrok.

W dniu 30 marca 2010 roku wnioskodawczynie wniosła o wypłatę odsetek od wypłaconej jej kwoty wyrównania świadczenia przedemerytalnego. W dniu 15 września 2010 roku organ rentowy wydał będącą przedmiotem niniejszego postępowania decyzję, mocą której odmówił wnioskodawczynie prawa do odsetek.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd orzekł, że odwołanie wnioskodawczynie nie zasługiwało na uwzględnienie.

W uzasadnieniu wyroku Sąd powołał treść art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. - Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 wraz z późniejszymi zmianami), który stanowi, że jeżeli organ rentowy w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności.

Nadto Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na treść art. 118 ust. 1 w zw. z ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. - Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227), mającego również w sprawie zastosowanie, który stanowi, że przy ponownym ustalaniu prawa do świadczenia wynikającego z tej ustawy, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie w ciągu 30 dni od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Zgodnie z art. 118 ust. 1a ustawy, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, przy czym ewentualna odpowiedzialność organu rentowego winna być stwierdzona w orzeczeniu organu odwoławczego.

Sąd stwierdził, że z przeprowadzonego przed Sądem Okręgowym postępowania dowodowego wynika, że wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 01 grudnia 2009 roku, sygn. akt VIII U 308/09, nie zawiera stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie w terminie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Fakt ten oznacza, że za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji należy uznać datę wpływu tego wyroku do organu rentowego, co nastąpiło w dniu 14 grudnia 2009 roku. Termin 30 dni na wydanie decyzji przyznającej wnioskodawcy prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy upływał w dniu 14 stycznia 2010 roku. Sąd wskazał, że postępowanie dowodowe wykazało, że organ rentowy terminu tego dochował, wydając decyzję wykonującą prawomocny wyrok Sądu w dniu 04 stycznia 2010 roku. Tym samym żądanie wnioskodawczynie, co do ustalenia obowiązku zapłaty przez organ rentowy odsetek od kwoty wyrównania świadczenia przedemerytalnego Sąd uznał za bezzasadne.

Z wyrokiem nie zgodziła się wnioskodawczyni wywodząc apelację i zaskarżając wyrok w całości. Wnioskodawczyni podniosła, że opóźnienie w wypłacie świadczeń nastąpiło z przyczyn leżących po stronie organu rentowego, a nie jej. Z tego też względu domagała się wypłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie należnych jej świadczeń, które zdaniem skarżącej były spowodowane poprzez niewłaściwe stosowanie prawa przez organ rentowy.

Wobec tak przedstawionych zarzutów skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i zasądzenie na jej rzecz odsetek od wypłaconych zaległych świadczeń przedemerytalnych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji poczynił w sprawie prawidłowe ustalenia faktyczne, wyprowadził poprawne wnioski, dokonał właściwej interpretacji mających w sprawie zastosowanie przepisów i wydał wyrok zgodny z prawem.

Na wstępie wskazać należy, że prawo do odsetek z tytułu opóźnienia w przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych reguluje art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm. zgodnie z którym jeżeli ZUS - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które ZUS nie ponosi odpowiedzialności. W myśl art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem tego, iż w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego (ust. 1a).

Stosownie do treści art. 118 ust. 4 tej ustawy, przy dokonywaniu wypłaty wynikającej z decyzji ponownie ustalającej prawo do świadczenia lub jego wysokość, ust. 1-3 stosuje się odpowiednio.

Z przedstawionego stanu prawnego wynika, iż jeżeli dla stwierdzenia uprawnień do świadczenia wymaga się wydania decyzji, termin do jej wydania biegnie od daty wyjaśnienia ostatniej niezbędnej okoliczności, co dotyczy także ponownego ustalenia prawa do świadczenia. Przez wyjaśnienie "ostatniej niezbędnej okoliczności" trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę.

Przesłanką powstania obowiązku organu rentowego wypłaty odsetek jest opóźnienie tego organu w ustaleniu prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego lub wypłaty tego świadczenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej określenie: "nie ustalił prawa do świadczenia" oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2001 r., II UKN 402/00, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 501), a zatem w tym ostatnim wypadku chodzi o sytuacje, w których organ rentowy odmawiając przyznania świadczenia naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego, przy czym dla powstania obowiązku wypłaty odsetek konieczne jest stwierdzenie naruszenia prawa przez organ rentowy prawomocnym wyrokiem sądu zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym prawo do tego świadczenia.

Prawna problematyka postępowania dowodowego i wyjaśniającego związana jest w dużym stopniu z kompetencjami organu rentowego związanymi ze środkami dowodowymi dopuszczonymi w postępowaniu przed organem rentowym.

Reguły postępowania dowodowego ustanowione zostały w odmienny sposób niż w Kodeksie postępowania administracyjnego, z którego wynika, że dowodem jest wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem (art. 75 § 1 k.p.a.). W postępowaniu emerytalno-rentowym obowiązuje zasada odwrotna - dowodem jest tylko to, co prawo za dowód uznaje i jako dowód dopuszcza. Wyjaśnienie okoliczności koniecznych do wydania decyzji następuje zatem również przez sąd. W kontekście prawa do odsetek istotne jest więc stwierdzenie, czy organ rentowy w ramach udzielonych mu kompetencji i nałożonych obowiązków podjął określone działania zmierzające do ustalenia prawa i wyjaśnienia związanych z tym okoliczności.

Wobec takiej regulacji przyznanie lub podwyższenie świadczenia na mocy wyroku sądowego zmieniającego decyzję organu rentowego nie przesądza o obowiązku zapłaty odsetek od daty, od której świadczenie powinno być wypłacone, jeżeli odsetki nie zostały przyznane tym wyrokiem. Uprzednia odmowa przyznania lub podwyższenia świadczenia mogła być spowodowana okolicznościami niezależnymi od organu rentowego. Takie ograniczenia dowodowe nie występują w procedurze cywilnej, zatem okoliczności te mogą być wykazywane wszelkimi dowodami. Indywidualnego zbadania wymagała zatem kwestia, czy odmowa przyznania świadczeń lub ich podwyższenia była następstwem okoliczności leżących po stronie organu rentowego.

Sąd I instancji ustalił, że wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 01 grudnia 2009 roku, sygn. akt VIII U 308/09, nie zawiera stwierdzenia o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie w terminie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Sąd stwierdził, że fakt ten oznacza, że za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji należy uznać datę wpływu tego wyroku do organu rentowego, co nastąpiło w dniu 14 grudnia 2009 roku. Termin 30 dni na wydanie decyzji przyznającej wnioskodawcy prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy upływał w dniu 14 stycznia 2010 roku.

Organ rentowy wydał decyzję wykonującą prawomocny wyrok Sądu w dniu 04 stycznia 2010 roku co oznacza, iż dochował on przewidzianego prawem terminu.

Podkreślić należy, że postępowanie wszczęte na skutek złożonego przez wnioskodawczynię w dniu 18 grudnia 2001 r. wniosku o ustalenie prawa do świadczenia przedemerytalnego, do dnia marca 2008 r., nie toczyło się przed organem rentowym.

Pierwsza decyzja odmawiająca wnioskodawczyni przyznania prawa do zasiłku przedemerytalnego została wydana w dniu 23 lipca 2002 r. przez Starostę Powiatu (...). Wnioskodawczyni odwołała się od tej decyzji, jednakże decyzją z dnia 16 września 2002 r. Wojewoda (...) utrzymał zaskarżoną decyzję w mocy.

Wnioskodawczyni złożyła odwołanie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, który wyrokiem z dnia 10 czerwca 2005 r. sygn. akt (4 II SA 2458/02), uchylił obie opisane wyżej decyzje.

Kolejna decyzja odmawiająca przyznania prawa do zasiłku emerytalnego została wydana w dniu 16 grudnia 2005 r., przez Prezydenta W.. Odwołanie od tejże decyzji rozpoznał Wojewoda (...), który decyzją z dnia 17 lutego 2006 r. utrzymał zaskarżoną decyzję w mocy.

Wnioskodawczyni wywiodła skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, który wyrokiem z dnia 19 października 2006 r. (IV SA Wr 392/06) skargę oddalił.

Od powyższego wyroku wnioskodawczyni wywiodła skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego, który wyrokiem z dnia 4 grudnia 2007 r. sygn. akt (I OSK 218/07) uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu.

Wojewódzki Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia 18 marca 2008 r. sygn. akt (IV SA/Wr 45/08) stwierdził nieważność decyzji Wojewody (...) oraz poprzedzającej go decyzji Prezydenta W. wobec rażącego naruszenia przepisów o właściwości albowiem od 1.08.2004 r. sprawy dotyczące przyznania zasiłku przedemerytalnego należą do ZUS.

Powyższe potwierdza fakt, że sprawa o przyznanie wnioskodawczyni świadczenia przedemerytalnego wpłynęła do ZUS dopiero w 2008 r.

Jednocześnie nadmienić należy, że wnioskodawczyni od 19 grudnia 2001 r. uprawniona była do zasiłku przedemerytalnego, a decyzją z dnia 5 kwietnia 2004 r. organ rentowy ustalił prawo wnioskodawczyni do emerytury i świadczenie to realizował w sposób terminowy.

Z powyższych względów stwierdzić należy, że brak jest podstaw do uwzględnienia apelacji wnioskodawczyni i obciążenia organu rentowego obowiązkiem zapłaty odsetek albowiem organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za czas, w którym postępowanie nie toczyło się przed tym organem, i nie można mu przypisać w tym zakresie winy. Ponadto wnioskodawczyni od 2001 r. miała przyznane prawo do zasiłku przedemerytalnego, natomiast od 5 kwietnia 2004r. do emerytury i za ten okres nie ma podstaw do żądania wypłaty odsetek albowiem wnioskodawczyni nie mogła nabyć prawa równoległe do dwóch świadczeń. Natomiast świadczenie emerytalne przyznane 5 kwietnia 2004 r., było realizowane terminowo.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 kpc. orzekł o oddaleniu apelacji jako oczywiście bezzasadnej.

R.S.